

УДК 343.122:341.4

МУДРАК І. В.,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри кримінального процесу

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАКТИКА ЄСПЛ ЩОДО ПОРУШЕННЯ ПРАВА КОНФРОНТАЦІЇ ТА ПРОБЛЕМАТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ ПІДПУНКТУ (d) ПУНКТУ 3 СТАТТІ 6 КЗПЛ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ

Анотація. У статті досліджується проблематика реалізації пп. d п. 3 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. [1] й аналізуються положення Кримінального процесуального кодексу України 2012 р. щодо реалізації права конфронтації в кримінальному провадженні.

Ключові слова: кримінальне провадження, право конфронтації, практика Європейського суду з прав людини.

Постановка проблеми. Комплексне дослідження актуальної проблематики реалізації права конфронтації (пп. d п. 3 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (далі – КЗПЛ, Конвенція)) у кримінальному провадженні України на основі практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ, Європейський суд, Суд) призводить до необхідності в тому числі врахування аргументів неповнолітнього потерпілого, свідка під час прийняття процесуальних рішень, зокрема рішення щодо можливості провести одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб для з'ясування причин розбіжностей у їхніх показаннях за участю малолітнього або неповнолітнього потерпілого разом із підозрюваним, обвинуваченим.

Актуальним питанням, пов'язаним із застосуванням прецедентної практики ЄСПЛ у кримінальному провадженні України загалом і врегулюванням застосування пп. d п. 3 ст. 6 КЗПЛ зокрема, присвячені праці О.А. Банчук, І.В. Гловюк, О.М. Дроздова, О.В. Дроздової, М.І. Пашковського та інших учених.

Метою статті є вивчення проблематики пп. d п. 3 ст. 6 КЗПЛ у кримінальному провадженні України в контексті неможливості реалізації права потерпілого на процесуальну комунікацію в силу ч. 9 ст. 224 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до ч. 5 ст. 9 КПК України 2012 р., кримінальне процесуальне законодавство Украї-

ни застосовується з урахуванням практики ЄСПЛ. Згідно зі ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» [2], суди застосовують під час розгляду справ КЗПЛ та практику ЄСПЛ як джерело права. Однак нині існують окремі проблеми щодо виконання рішень ЄСПЛ на території України та подальшого їх використання у вітчизняній судовій правозастосовній практиці. Зокрема, не знято з порядку денного й актуальність питання щодо врегулювання застосування в Україні пп. (d) п. 3 ст. 6 Конвенції. Україна визнала ст. 46 КЗПЛ щодо визнання обов'язковою *ipso facto* юрисдикцію Європейського суду з усіх питань, що стосуються тлумачення й застосування цієї Конвенції, а тому визначальним є вивчення практики цього Суду про визнання порушення права конфронтації.

Значимо: вагоме значення для цієї проблематики має те, що, відповідно до ч. 4 ст. 95 КПК України 2012 р., суд може обґрунтовувати свої висновки лише на показаннях, які він безпосередньо сприймав під час судового засідання або отримані в порядку, передбаченому ст. 225 КПК України (під час допиту потерпілого, свідка слідчим суддею у визначених законом випадках). Суд не вправі обґрунтовувати судові рішення показаннями, наданими слідчому, прокурору, або посилатися на них.

Так, у рішенні «Карпюк та інші проти України» від 06.10.2015 (Суд визнав порушення п. 1 і пп. «d» п. 3 ст. 6 Конвенції внаслідок того, що заявників – учасників громадської акції «Україна проти Кучми» – було позбавлено права на допит свідків обвинувачення в кримінальній справі щодо них) Європейський суд нагадує, що пп. «d» п. 3 статті 6 Конвенції втілює принцип, відповідно до якого до засудження обвинуваченого всі докази проти нього зазвичай повинні подаватись у його присутності під час відкритого судового засідання з метою забезпечення змагальності процесу. Винятки із цього принципу можливі, але вони не повинні порушувати прав на захист, які, як правило, вимагають надання обвинуваченому належної та відповідної можливості поставити під сумнів показання свідка обвинувачення й допитати його як під час надання свідчень, так і на більш пізній стадії провадження (див. рішення у справі «Лука проти Італії» (*Luca v. Italy*), заява № 33354/96, п. 39, ECHR 2001-II) [3]. Тобто, як зазначає І.В. Гловюк, відповідно до рішення ЄСПЛ у справі «Корнев і Карпенко проти України» від 21.10.2010, як загальне правило п. 1 і 3(d) ст. 6 Конвенції вимагають надання підсудному відповідної та належної можливості заперечувати докази свідка обвинувачення й допитати його або під час надання останнім своїх показань, або пізніше (див. рішення у справі «Люді проти Швейцарії» (*Ludi v. Switzerland*) від 15.06.1992, серія А, № 238, с. 21, п. 49). Засудження не може ґрунтуватись виключно чи вирішальною мірою на показаннях, які сторона захисту не може заперечити (див., *mutatis mutandis*, рішення у справі «Дорсон проти Нідерландів» (*Doorson v. the Netherlands*) від 26.03.1996, Reports 1996-II, ст. 472, п. 76) [4, с. 109–114].

У рішенні «Колесник проти України» від 19.11.2009 Суд указав на порушення п. 1 і пп. «d» п. 3 ст. 6 Конвенції, внаслідок яких суд першої інстанції не допитав ключових свідків обвинувачення, а О.Р. Колесник не мав можливості поставити їм запитання на очній ставці ані на етапі розслідування, ані під час судового розгляду [5].

Отже, пп. (d) п. 3 ст. 6 КЗПЛ передбачає право особи, обвинуваченої в учиненні кримінального правопорушення, допитувати свідків, що свідчать проти неї, або вимагати їх допиту, а також вимагати виклику й допиту свідків з її сторони на тих же умовах, що і свідків, які свідчать проти неї. Це право підозрюваного, обвинуваченого в західноєвропейській правовій традиції визначається як право конфронтації. Близьким за значенням і змістом є інститут перехресного допиту в судочинстві країн загального права. Право конфронтації є одним із виразників принципу рівності засобів, який впливає з принципу справедливого судового розгляду.

Існування вказаних інститутів переслідує декілька цілей: забезпечення права на захист від необґрунтованого обвинувачення; перевірка та забезпечення достовірності доказів, викладених у показаннях свідка обвинувачення (в тому числі потерпілого, іншого обвинуваченого, висновках і поясненнях експерта), шляхом надання обвинуваченому відповідної й належної можливості оспорювати показання будь-яких свідків, які показують проти нього.

Варто зауважити, Суд неодноразово зазначав (див., зокрема, рішення у справі «Люді проти Швейцарії» від 15.06.1992, ст. 21, п. 47), що за певних обставин може виникнути потреба послатись на показання, отримані на стадії досудового слідства. Якщо підсудному було надано відповідні й належні можливості заперечити такі показання чи під час їх надання, чи на пізнішому етапі, прийняття їх як доказів не суперечитиме саме по собі вимогам п. 1 і 3(d) ст. 6 Конвенції. Але із цього впливає, що якщо засудження виключно або вирішальною мірою ґрунтується на показаннях особи, допитати яку чи домогтися допиту якої підсудний не мав можливості ані під час досудового слідства, ані під час судового розгляду, права захисту виявляються обмеженими тією мірою, що є несумісною з гарантіями, передбаченими ст. 6 Конвенції (справа «Корнев і Карпенко проти України» (заява № 17444/04)) [6; 7].

У вищезгаданій справі «Карпюк та інші проти України» від 06.10.2015 ЄСПЛ указав на те, що вимога щодо існування поважної причини для оголошення показань свідка за його відсутності є найпершим питанням, яке має бути вирішене перед розглядом питання про те, чи був такий доказ єдиним або вирішальним. Навіть коли показання відсутнього свідка не були єдиним чи вирішальним доказом, Суд усе одно встановлював порушення п. 1 і пп. «d» п. 3 ст. 6 Конвенції, коли для неявки свідка не було наведено поважної причини. Це пов'язано з тим, що, як правило, свідки повинні надавати свідчення під час судового розгляду та для забезпечення їхньої явки мають бути докладені всі розумні зусилля. Отже, коли свід-

ки не з'являються до суду для надання показань, виникає обов'язок щодо з'ясування обґрунтованості такої неявки (див. там само., п. 120, і рішення у справі «Рудніченко проти України» (Rudnichenko v. Ukraine), заява № 2775/07, п. 104, від 11.07.2013) [8].

Крім того, Суд окремо зауважив, що суд першої інстанції, який розглядав справу, не вжив жодних заходів для встановлення особи та виклику до суду свідка (або того, хто видавав себе за нього), який надіслав на адресу суду лист, у якому заперечив свої показання, надані під час досудового слідства, та активно намагався бути допитан у суді із цього питання. Суд першої інстанції, всупереч вимогам Конвенції та чинного на той час законодавства, продовжував посилалися на свідчення зазначеної особи, надані під час досудового слідства, та у формальний спосіб відмовив у задоволенні такого клопотання на підставі того, що підпис особи на листі не був завірений. При цьому ЄСПЛ указав, що «такий підхід ще більше вражає з огляду на те, що особа, які підписала від імені І. Тр., вказала, що І. Тр. у той час перебував під вартою. Тобто в органів влади була можливість легко з ним зв'язатися, розвіяти всі сумніви щодо його особи та забезпечити його явку під час судового розгляду справи щодо заявників» (пп. 115–188 рішення).

Суд також постановив, що перед тим, як обвинувачений може вважатися таким, що своєю поведінкою відмовився від важливого права за ст. 6 Конвенції, має бути доведено, що він міг у розумних межах передбачити наслідки відповідної поведінки (див. ухвалу щодо прийнятності у справі «Джонс проти Сполученого Королівства» (Jones v. the United Kingdom), заява № 30900/02, від 09.09.2003) [9].

У вищезгаданій уже справі «Корнев і Карпенко проти України» від 21.10.2010 до головного свідка обвинувачення було застосовано заходи безпеки й вона взагалі не з'являлась у національних судах. Суд не вважає за необхідне розглядати аргумент заявника щодо невинуватості застосування до свідка заходів безпеки, оскільки він знав, ким насправді була свідок Ш. Важливим є те, що її показання були вагомими для вирішення справи, оскільки вона була єдиною особою, яка безпосередньо брала участь у купівлі наркотиків у заявника і могла засвідчити, що він продав їй наркотики. Завданням Суду не є заміщення національних судів в оцінюванні доказів або в наданні конкретного вирішення питання щодо балансу інтересів сторін. Однак Суд зауважує, що заявникові та його захиснику не надали можливості допитати цього свідка на тому чи іншому етапі провадження навіть як анонімного свідка, і самі національні суди ґрунтували свої висновки у справі на її письмових показаннях, які вона дала на етапі досудового слідства. Крім того, органи влади не заявляли про те, що існувала необхідність забезпечення балансу інтересів різних осіб, яких це стосувалося, і, зокрема, інтересів свідка Ш. Стосовно показань свідків, яких неможливо допитати в присутності підсудного чи його адвоката, Суд нагадує, що п. 1 ст. 6 у поєднанні з п. 3 вимагає від держав-учасниць дій з надання підсудному реальної можливості допитати або вимагати допиту

свідків обвинувачення (див. рішення у справі «Садак та інші проти Туреччини» (Sadak and Others v. Turkey), № 29900/96, № 29901/96, № 29902/96 і № 29903/96, п. 67, ECHR 2001-VIII) [7].

М.І. Пашковський доречно вказує, що найбільш поширеними прикладами порушення пп. d п. 3 ст. 6 Конвенції є випадки участі в кримінальній справі двох категорій свідків: анонімних і привілейованих (або захищених) свідків [10]. Практика Європейського суду свідчить, що порушенням права конфронтації є використання як єдиного доказу вини підсудного показань свідка (в тому числі анонімного), одержаних на досудових стадіях, який згодом не був допитаний у судовому засіданні, з наданням підсудному права ставити питання цьому свідку. Зазначимо: ЄСПЛ у своїй практиці, що стосується показань анонімних свідків, тлумачить пп. d п. 3 ст. 6 Конвенції в сукупності з правами свідка. Так, у рішенні у вищезгаданій справі «Дорсон проти Нідерландів» (Doorson v. the Netherlands) від 26.03.1996 вказано, що ст. 6 спеціально не вимагає брати до уваги інтереси свідка. Однак, коли на карту ставиться життя, свобода чи безпека людини, тоді за загальним правилом питання потрапляє у сферу дії ст. 8 Конвенції. Подібні інтереси свідків і жертв захищаються загалом іншими статтями Конвенції, згідно з якими Договірні держави повинні організувати своє судочинство з кримінальних справ так, щоб ці інтереси не опинились під загрозою. За таких обставин принципи справедливого судового розгляду вимагають також, аби у відповідних випадках інтереси захисту співвідносилися з інтересами тих свідків чи жертв, яких викликали до суду для давання показань.

Також у цій справі Суд указав, що, хоча двоє свідків ніколи не отримували погроз від обвинуваченого, торговці наркотиками часто застосовують погрози та насилля щодо свідків, які дали показання проти них.

У справі «Саїді проти Франції» від 20.09.1993 заявник обвинувачений у торгівлі наркотиками на основі показань, отриманих у ході впізнання обвинуваченого трьома анонімними свідками. Суд вирішив: «Суд повною мірою усвідомлює безперечні труднощі боротьби з торгівлею наркотиками, особливо, що стосується отримання й надання доказів, і ту шкоду, яку наркотики заподіюють суспільству, але вказані міркування не можуть виправдати обмежень до такої міри права на захист будь-якого обвинуваченого в кримінальному злочині». Суд констатував порушення п. d ч. 3 ст. 6, так як показання, отримані від анонімних свідків під час упізнання, послуговували єдиним підґрунтям для засудження обвинуваченого [11]. Тому Суд у справі «Дорсон проти Нідерландів» підкреслив, що навіть у випадку існування достатніх процедур обвинувачення не має ґрунтуватись виключно або переважно на доказах, отриманих від анонімних свідків [12].

Варто обов'язково згадати правові позиції, викладені в рішеннях ЄСПЛ у справах «Аль-Хавайя і Тахері проти Сполученого Королівства» від 15.12.2011 [13] і «Шачашвілі проти Німеччини» від 15.12.2015 [14]. Зокрема, у справі «Аль-Хавайя і Тахері проти Сполученого Королівства» ЄСПЛ сформулював тест на виявлення визнаного порушення п. 1 і пп. d п. 3 ст. 6

КЗПЛ. Так, п. 1 ст. 6 КЗПЛ у взаємозв'язку з пп. d п. 3 ст. 6 КЗПЛ утілює принцип, що до засудження обвинуваченого всі наявні проти нього докази зазвичай повинні бути представлені в його присутності у відкритому судовому засіданні з метою представлення змагальних доводів. Винятки із цього принципу можливі, але вони не повинні порушувати права захисту. Як правило, необхідно, щоб обвинуваченому було надано адекватну й належну можливість оскаржити й допитати свідків, які виступають проти нього, коли вони дали свідчення або на більш пізній стадії розгляду. Із цього загального принципу випливають дві вимоги. По-перше, повинна бути поважна причина для прийняття показань відсутнього свідка. Поважною причиною є, зокрема, смерть або відсутність свідка внаслідок страху, за яку несе відповідальність обвинувачений або особи, що діють у його інтересах, оскільки в останньому випадку обвинувачений вважається таким, що відмовився від своїх прав, передбачених пп. d п. 3 ст. 6 КЗПЛ. До того, як свідок може бути звільнений від давання показань через страх, суд першої інстанції повинен переконатися в тому, що всі можливі альтернативи, такі як анонімність свідка й інші спеціальні заходи, будуть недоречними або нездійсненними.

По-друге, обвинувальний вирок, заснований виключно або вирішальною мірою на показаннях відсутнього свідка, якого обвинувачений не мав можливості допитати, або на тому, щоб він був допитаний на стадії слідства або суду, загалом має визнаватися несумісним із вимогами справедливості відповідно до ст. 6 КЗПЛ (правило «винятковості або вирішальної міри»). Однак це не є абсолютним правилом і не може застосовуватися негнучким чином з ігноруванням особливостей конкретної правової системи, оскільки це перетворило б правило в безглуздий і невиборний інструмент, що суперечить традиційному підходу ЄСПЛ до питання загальної справедливості розгляду, а саме врівноваження конкуруючих інтересів захисту, потерпілого і свідків і публічного інтересу в ефективному здійсненні правосуддя. Відповідно, навіть якщо показання з чужих слів були винятковим або вирішальним доказом проти обвинуваченого, його прийняття як доказу не було б автоматичним порушенням п. 1 ст. 6 КЗПЛ. Водночас, якщо обвинувальний вирок базується виключно або вирішальною мірою на показаннях відсутнього свідка, ЄСПЛ повинен піддати розгляд найбільш суворому контролю. З огляду на погрози, пов'язані з прийняттям таких доказів, воно має становити досить важливий фактор для врівноваження за допомогою протилежних чинників, включаючи наявність міцних процесуальних гарантій. У кожній справі питання полягає в тому, чи є достатні врівноважувальні фактори, включаючи наявність заходів, що допускають справедливу й належну оцінку достовірності доказів.

Отже, ЄСПЛ дуже ретельно підходить до кожної конкретної справи, оцінюючи залежно від її обставин наявність чи відсутність порушення п. d ч. 3 ст. 6 КЗПЛ. Важливими при цьому є такі положення:

- чи був свідок, якого не вдалося допитати, ключовим і яка роль його показань для справи;
- причини, через які неможливо було допитати свідка;
- чи буде законним та обґрунтованим вирок без цього доказу;
- наскільки цей доказ достовірний та узгоджується з іншими;
- чи була в заявника можливість оспорити допустимість цього доказу і чи досліджував суд питання допустимості;
- які були умови дослідження доказу в суді й наскільки обмежені були можливості захисту під час дослідження;
- чи мали сторони рівні процесуальні можливості.

Разом із тим зазначимо: відповідно до ч. 9 ст. 224 КПК України 2012 р., у кримінальних провадженнях щодо злочинів проти статевої свободи і статевої недоторканності особи, а також щодо злочинів, учинених із застосуванням насильства або погрозою його застосування, одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб для з'ясування причин розбіжностей у їхніх показаннях не може бути проведений за участю малолітнього або неповнолітнього свідка чи потерпілого разом із підозрюваним. Також, згідно з п. 14 ст. 352 КПК України, суд має право призначити одночасний допит двох чи більше вже допитаних учасників кримінального провадження (свідків, потерпілих, обвинувачених) для з'ясування причин розбіжності в їхніх показаннях, який проводиться з урахуванням правил, установлених ч. 9 ст. 224 КПК України.

Отже, зрозуміло, що мова йде про те, аби уникати прямих контактів, конфронтації та взаємодії між дитиною-жертвою або дитиною-свідком правопорушення й підозрюваним, обвинуваченим (очевидно, в силу складної психологічної атмосфери такого допиту, можливого «неконтрольованого» спілкування між допитуваними – погроз, тиску, іншого впливу) у визначених законом провадженнях, що, звісно, вказує на неможливість реалізації права конфронтації в таких випадках.

Зокрема, вважаємо, така неможливість реалізації права потерпілого на процесуальну комунікацію в силу ч. 9 ст. 224 КПК України дещо суперечить положенням ст. 56 КПК України в розрізі прав потерпілого як під час досудового розслідування, так і під час судового провадження. Зокрема, п. 6 ч. 1 ст. 56 КПК України вказує на право потерпілого давати пояснення, показання або відмовитися їх давати; п. 3 ч. 3 ст. 56 КПК України – на право брати участь у безпосередній перевірці доказів. Адже ініціатива проведення одночасного допиту може належати не тільки підозрюваному, обвинуваченому, а й потерпілому, а ч. 9 ст. 224 КПК України заперечує саму можливість реалізації неповнолітнім потерпілим такого права. Варто погодитися з думкою, що в цьому разі «передбачена заборона виглядає небездоганно з правової точки зору, тим більше, що в багатьох випадках мова може йти про звинувачення підозрюваного у вчиненні тяжких злочинів» [15, с. 461].

Зауважимо, законодавець доречно закріпив у ч. 2 ст. 484 КПК України положення, що відповідає принципу найкращих інтересів дитини, а саме:

«Під час кримінального провадження щодо неповнолітнього, в тому числі під час провадження щодо застосування примусових заходів виховного характеру, слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд та всі інші особи, що беруть у ньому участь, зобов'язані здійснювати процесуальні дії в порядку, що найменше порушує звичайний уклад життя неповнолітнього та відповідає його віковим та психологічним особливостям, роз'яснювати суть процесуальних дій, рішень та їх значення, вислуховувати його аргументи при прийнятті процесуальних рішень та вживати всіх інших заходів, спрямованих на уникнення негативного впливу на неповнолітнього». Однак, на нашу думку, варто було б також вислуховувати аргументи неповнолітнього потерпілого під час прийняття процесуальних рішень, у тому числі рішення щодо можливості провести одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб, для з'ясування причин розбіжностей у їхніх показаннях за участю малолітнього або неповнолітнього потерпілого разом із підозрюваним, обвинуваченим, а за його згодою врегулювати можливість проведення такого допиту в кримінальному провадженні обов'язково в присутності законного представника неповнолітнього потерпілого, педагога або психолога, а за необхідності лікаря у випадках, коли це необхідно, з використанням режиму відеоконференцзв'язку (як це й передбачено ст. 354 КПК України).

Висновки. Права, передбачені пп. а, b, c, d, e ч. 3 ст. 6 Конвенції розкривають принцип змагальності, що лежить в основі справедливого судочинства. У п. d акцент зроблено на забезпеченні можливості викликати для допиту свідків захисту і права захисту допитати свідків обвинувачення на тих же умовах, які існують для свідків, що дають показання проти нього. Отже, головний принцип полягає в тому, що обвинуваченим має бути дозволено викликати та допитувати будь-яких свідків, чиї показання вони вважають важливими для судового розгляду конкретного кримінального провадження; вони також повинні мати можливість допитати будь-якого свідка, який викликаний прокурором або на показання якого прокурор посилається.

Проте це не дає обвинуваченому абсолютного права на виклик свідків або ж права вимагати від національних судових органів заслухати якого-небудь конкретного свідка. Оскільки національні суди мають право визначити умови виклику свідків, відмова щодо виклику та допиту свідка може мати місце в тому випадку, якщо суд переконливо й аргументовано дійде думки про недоцільність таких показань як таких, що не мають стосунку до обставин провадження. На заявнику, отже, лежить тягар доказування щодо заподіяння серйозної шкоди кримінальному провадженню відмовою в допиті конкретного заявленого ним свідка («Х. проти Швейцарії» від 11.03.1982, 28 DR 127). У будь-якому випадку процедури виклику та допиту свідків повинні бути однаковими як для обвинувачення, так і для захисту, з метою дотримання принципу рівності сторін. Тільки виключні обставини можуть дозволити стороні обвинувачення покладатися на показання свідка, якого обвинувачений не мав змоги перехресно допитати.

Урівноважувальні процедури, необхідні для забезпечення права на справедливий судовий розгляд, можуть і повинні мати місце. Беручи до уваги те значення, яке в демократичному соціумі має право на справедливе здійснення правосуддя, будь-які заходи, що обмежують права захисту, повинні диктуватися суворою необхідністю. Якщо менш обмежувальний захід буде достатнім, то саме він і має бути застосований («Ван Мехелен та інші проти Нідерландів» від 23.04.1997).

У контексті неможливості реалізації права потерпілого на процесуальну комунікацію в силу ч. 9 ст. 224 КПК України пропонуємо викласти її в такій редакції: «У кримінальних провадженнях щодо злочинів проти статевої свободи і статевої недоторканності особи, а також щодо злочинів, учинених із застосуванням насильства або погрозою його застосування, одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб для з'ясування причин розбіжностей у їхніх показаннях може бути проведений за участю малолітнього або неповнолітнього свідка чи потерпілого разом із підозрюваним за ініціативою малолітнього або неповнолітнього свідка чи потерпілого».

Література:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
2. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
3. Справа «Карпюк та інші проти України» від 06.10.2015. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/974_b10/page.
4. Гловюк І.В. Використання практики Європейського суду з прав людини у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник. Одеса: Юридична література. 2017. 224 с.
5. Справа «Колесник проти України» від 19.11.2009. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/974_505.
6. Справа «Люді проти Швейцарії» (Ludi v. Switzerland) від 15.06.1992. URL: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp?AIdx=433>.
7. Справа «Корнев і Карпенко проти України» від 21.10.2010. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/974_637.
8. Справа «Рудніченко проти України» від 11.07.2013. URL: old.minjust.gov.ua/file/30690.docx.
9. Справа «Джонс проти Сполученого Королівства» від 09.09.2003. URL: <http://library.khpg.org/files/docs/1505028841.pdf>.
10. Пашковський М.І. Дистанційне кримінальне правосуддя: міф чи реальність. URL: <http://inter.criminology.onua.edu.ua/?p=1626>.
11. Справа «Саїді проти Франції» (Saidi v. France) від 20.09.1993. URL: <http://swarb.co.uk/saidi-v-france-echr-20-sep-1993/>.
12. Справа «Дорсон проти Нідерландів» (Doorson v. the Netherlands) від 26.03.1996. URL: <http://www.hr-dp.org/contents/545>.
13. Справа «Аль-Хавайя і Тахері проти Сполученого Королівства» від 15.12.2011. URL: <file:///C:/Users/%D0%90%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%80/Downloads/001-108072.pdf>.

14. Справа «Шачашвілі проти Німеччини» від 15.12.2015. URL: file:///C:/Users/%D0%90%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%80/Downloads/Grand%20Chamber%20judgment%20Schatschaschwili%20v.%20Germany%20-%20defendant's%20inability%20to%20question%20witnesses%20(2).pdf.
15. Ківалов С.В., Міщенко С.М., Захарченко В.Ю. Кримінальний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар. Харків: Одиссей, 2013. С. 461.

Мудрак И. В. Практика ЕСПЛ в контексте права конфронтации и проблематика реализации подпункта d пункта 3 статьи 6 КЗПЧ в уголовном производстве Украины

Аннотация. В статье исследуется проблематика реализации пп. d п. 3 ст. 6 Конвенции о защите прав человека и основоположных свобод 1950 г. и положения Уголовного процессуального кодекса Украины 2012 г. в отношении реализации права конфронтации.

Ключевые слова: уголовное производство, право конфронтации, Европейский суд по правам человека.

Mudrak I. Practice of the European Court of human rights concerning violation of the right of confrontation and probleming of the implementation of article 6 (d) in Ukraine's criminal proceedings

Summary. The article deals with the problems of realization of pp. d p 3 p. 6 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of 1950, incl. in the criminal proceedings of Ukraine. It is noted that the ECtHR is very carefully suited to each particular case, assessing, depending on its circumstances, whether or not there has been a violation of Article D. part 3. 6 of the Convention. Important in this case are the following provisions: was the witness who could not be questioned, the key and the role of his testimony to the case; the reasons why it was impossible to question the witness; whether the verdict is lawful and substantiated without this proof; how much this evidence is reliable and consistent with others; was the applicant able to challenge the admissibility of this evidence and whether the court examined the admissibility issue; what were the conditions for the study of evidence in court and how limited the protection possibilities were during the trial; whether the parties had equal procedural opportunities. The author examines the provisions of the Criminal Procedural Code of Ukraine in relation to the implementation of the right of confrontation, and proposes to amend ch. 9 of Art. 224 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine, pointing out that simultaneous interrogation of two and the pain of interrogated persons to establish the reasons for the disagreement in their testimony may be conducted with the participation of a juvenile or minor witness or victim together with the suspect on the initiative of a juvenile or minor witness or victim.

Key words: criminal proceedings, right of confrontation, European Court of Human Rights.